

Andmete ja teadmiste pakkumine Euroopa ambitsioonikate keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks

Euroopa Keskkonnaameti ja Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrgu strateegia aastateks 2021–2030

Kaane kujundus: PomilioBlumm
Kaane foto: PomilioBlumm
Küljendus: PomilioBlumm – Euroopa Keskkonnaamet

Õigusteave

Käesoleva väljaande sisu ei pruugi kajastada Euroopa Komisjoni ega Euroopa Liidu muude institutsioonide ametlikke seisukohti. Euroopa Keskkonnaamet ega ükski ameti nimel tegutsev isik ega äriühing ei vastuta käesolevas dokumendis sisalduva teabe võimaliku kasutamise tagajärgede eest.

Autoriõiguse märged

© Euroopa Keskkonnaamet, 2021
Paljudamine on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale.
Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2021

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab internetist. (<http://europa.eu>)

ISBN 978-92-9480-360-3

doi: 10.2800/92395

Teave Euroopa Keskkonnaameti ja Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrgu kohta

Euroopa Keskkonnaamet (EEA) on Euroopa Liidu amet. Meie ülesanne on pakkuda usaldusväärset ja sõltumatut teavet keskkonna ja kliima kohta. Euroopa Keskkonnaameti asutamise määruse võttis Euroopa Liit vastu 1990. aastal ja amet alustas tegevust 1994. aastal Kopenhaagenis. Määrusega loodi ka Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrk (Eionet). Eionet on EEA ning selle liikmes- ja koostööriikide partnerlusvõrgustik. Eionet hõlmab ka Euroopa teemakeskuseid – Euroopa organisatsioonide konsortsiumid, kellel on oskusteavet konkreetsetes keskkonnaga seotud valdkondades ning kes toetavad EEA ja Eioneti liikmesriike.

Euroopas poliitikakujundamise toetamiseks teeme tihedat koostööd riiklike ja Euroopa institutsioonidega, eelkõige Euroopa Komisjoni, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukoguga.

eea.europa.eu/about-us

Euroopa Keskkonnaamet
Kongens Nytorv 6
1050 Kopenhaagen K
Taani

Tel: +45 33 36 71 00
Veebiaadress: eea.europa.eu/et

Andmete ja teadmiste pakkumine Euroopa ambitsioonikate keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks

Euroopa Keskkonnaameti ja Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrgu strateegia aastateks 2021–2030

Käesolevas dokumendis esitatakse visioon ja strateegilised eesmärgid, mis kujundavad Euroopa Keskkonnaameti ja Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrgu tööd järgmistel aastakümnetel. Tööd tehakse käesolevas dokumendis määratletud viies töövaldkonnas. Üksikasjalikum teave konkreetsete tegevuste kohta esitatakse ühtsetes programmdokumentides.

Euroopa Keskkonnaamet ja Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrk

Tõenduspõhiste teadmiste tagamine Euroopa keskkonna ja kliima kohta

Tutvustus

Euroopa Keskkonnaamet (EEA) ja Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrk (Eionet) on alates 1994. aastast pakunud Euroopa kodanikele ja poliitikakujundajatele andmeid ja teavet Euroopa keskkonna ja kliima kohta. Täna ühendab meie ulatuslik võrk sadu asutusi 38 liikmes- ja koostööriigist.

Meie üheskoos loodud teadmusbaas on lai, ulatudes kogu Euroopast pärit reaaliajalähedaste õhukvaliteedi mõõtmiste jagamisest kuni kasvuhoonegaaside heitkoguste suundumuste ja prognooside dokumenteerimiseni, maakatte kohta satelliitandmete tagamiseni ning Euroopa keskkonna- ja kliimaseisundi kohta integreeritud hindamiste esitamiseni.

Mis teeb EEA ja Eioneti ainulaadseks?

- **Lisaväärtuse tagamisele keskendunud võrk:** Kogu Euroopas institutsioonide omavahel ühendamine ja võrdlusuuringute, suutlikkuse suurendamise, ühtlustamise ja parimate tavade vahetamise tagamine.
- **Andmetaristu:** Uuenduslik e-aruandluse taristu riiklike ja rahvusvaheliste andmevoogude jaoks, mille aluseks on kvaliteedi tagamise protsessid.
- **Andmetele toetuvad teadmised:** Hinnangute, näitajate ja eesmärgi saavutamiseks tehtud analüüside koostamine, kasutades kõige laialatuslikumat ja ajakohasemat keskkonna- ja kliimateemaliste andmete kogumit.
- **Poliitika toetamine:** Väljakujunenud teadmiste roll, mis põhineb poliitikakujundajatega kogu Euroopast tiheda koostöö tegemisel ja olulistesse üleilmsetesse protsessidesse panustamisel.
- **Analüütiline oskusteave:** Võime hinnata edusamme, väljavaateid, muutuste soodustajaid ja võimalikke poliitikameetmeid, hõlmates paljusid keskkonna- ja kliimateemasid.

Eesseisvatele väljakutsetele reageerimine

Vastupanuvõime suurendamine nõuab ambitsioonikate poliitikameetmete võtmist, mida toetavad rakendatavad teadmised

Järgmise aastakümne jooksul peab Euroopa lahendama enneolematuid keskkonna- ja kliimaprobleeme ning stimuleerima samal ajal COVID-19 pandeemia majanduslikust ja sotsiaalsest mõjust taastumist. Euroopa roheline kokkulepe ja sellega seotud taastumist stimuleerivad rohelised meetmed näitavad Euroopa Liidu ja Euroopa riikide – kes seavad konkreetsete sihtidega pikaajalised eesmärgid ja loovad uued finantsinstrumendid – ambitsioone nende probleemide lahendamisel.

EEA aruanne „Euroopa keskkond: seisund ja väljavaated 2020. aastal“ (SOER 2020) nõudis keskkonna- ja kliimaprobleemide süsteemset lahendamist mitmel rindel toimuvate tegevustega. Selleks, et teha olulisi parandusi, on hädavajalik kehtiva keskkonna- ja kliimapolitiika täielik rakendamine. Samuti aitab kestlikkuse eesmärkide täielik integreerimine sotsiaal-majanduspoliitikasse ja -meetmetesse saavutada kulutõhusa ja õiglase ülemineku kestlikkusele. Lisaks peab Euroopa looma tingimused kestlikumate eluviiside harrastamiseks. See nõuab üldsuse teadlikkuse suurendamist tarbimise mõjudest ning ettevõtete osalemist vajaliku ülemineku toetamisel. Paljusid eesmärgi ei saavutata ilma kooskõlastatud üleilmsete jõupingutusteta, seega peab Euroopa kasutama oma mõjuvõimu oma naabruses ja üleilmsetel tasandil.

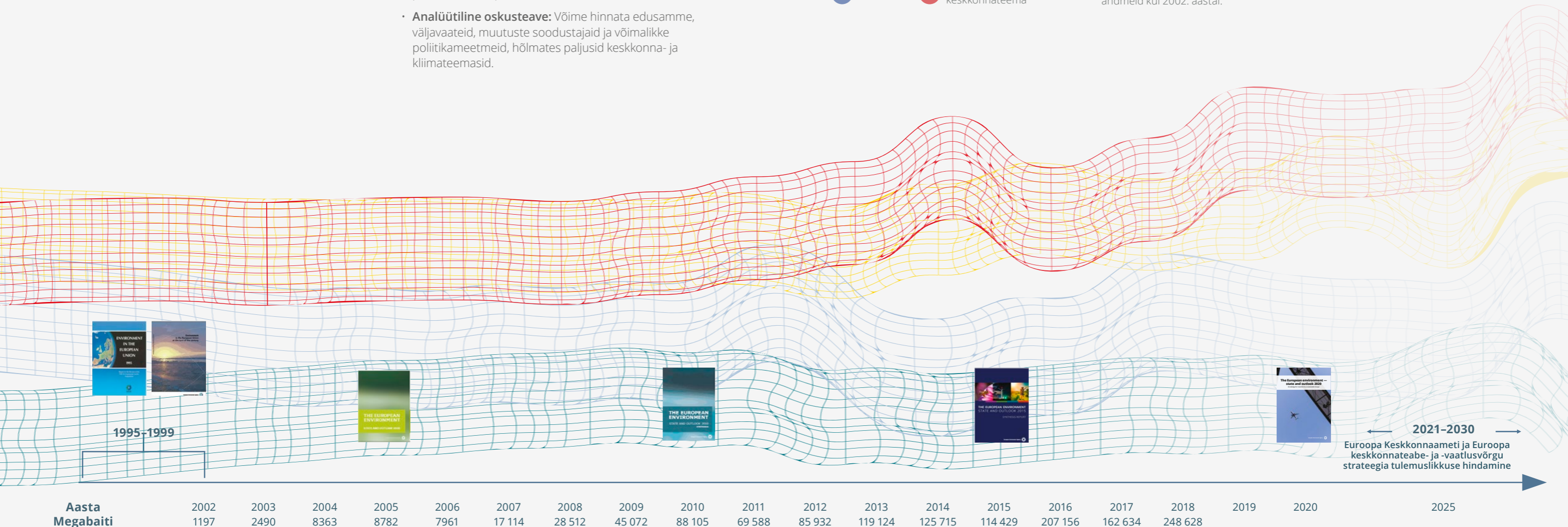
Poliitikakujundajate, ettevõtete ja kodanike järgmise aastakümne jooksul tehtavad valikud määratlevad selle, millal ja kuidas Euroopa oma ambitsioonikad eesmärgid saavutab. Euroopa Keskkonnaameti ja Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrgu strateegia aastateks 2021–2030 toetab neid valikuid, pakkudes rakendatavaid teadmisi kestliku Euroopa suundumuste, väljavaadete ja lahenduste kohta.

Andmete mahu plahvatuslik suurenemine

- Õhk ja kliima
- Kestlikkus ja heaolu
- Loodus
- Rohkem kui üks keskkonnateema

Võttes lähtepunktiks 2002. aasta (Reportneti käivitamine), nähtub käesolevast visualiseerimisest nende nelja keskkonnateema kohta saadud andmete pidev kasv.

Tänapäeval on meil käitluses ligikaudu 250 korda rohkem andmeid kui 2002. aastal.

Euroopa Keskkonnaameti ja Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrgu strateegia aastateks 2021–2030

Andmete ja teadmiste pakkumine Euroopa ambitsioonikate keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks

Mida me soovime saavutada: visioon aastaks 2030

EEA ja Eionet võimaldavad saavutada kestliku Euroopa, tagades usaldusväärsed ja rakendatavad teadmised prioriteetide ja lahenduste osas teadlike otsuste langetamiseks, mis on kooskõlas Euroopa ambitsioonikate poliitikaeesmärkidega.

Eioneti liikmetest kaugemale jõudmine

Euroopa roheline kokkulepe ambitsioonika eesmärgi saavutamiseks nõuab, et Euroopa teeks koostööd üleilmset, oma naabrite ja partneritega. Kavatseme nende ambitsioonikate eesmärkide toetamiseks kasutada oskusteavet ja ressursse, eriti Lääne-Balkani riikides ja Euroopa lähinaabruses.

Euroopa ambitsioonikad keskkonna- ja kliimapolitiika eesmärgid

Keskkonna- ja kliimaprobleemide lahendamine on meie ajastul määrava tähtsusega ülesanne. Kestliku tuleviku saavutamiseks nõuavad poliitilised algatused (sh Euroopa roheline kokkulepe) meetmete võtmist alljärgnevatel teemadel.

- Elurikkuse kadumise peatamine ja ökosüsteemide taastamine
- Saavutada 2050. aastaks kasvuhoonegaaside netonullheide ja kliimamuutustele vastupanu võime
- Saavuta mürgivaba keskkonna nimel nullsaaste eesmärk
- Saavutada ringmajanduses ressursitõhusus
- Kestlikkuse süvalaiendamine kõigis ELi poliitikaaldkondades

Meil on keskne roll nende peamiste Euroopa poliitikameetmete raames keskkonna- ja kliimameetmete toetamisel ja kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi rakendamisel.

Samuti kavatseme toetada üleilmseid jõupingutusi, sh kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja kestliku arengu eesmärke.

Meie töömeetodid: strateegilised eesmärgid

SE1 Poliitika rakendamise ja kestlikkusele ülemineku toetamine

Tõenduspõhiste teadmiste tootmine selleks, et toetada poliitika rakendamist ja uute algatuste väljatöötamist, eesmärgiga kiirendada ja suurendada kestlikkusele üleminekut.

SE2 Kestlikkusega seotud probleemide lahendamiseks õigeaegse panuse andmine

Sihtotstarbelise panuse andmine poliitika kujundamise ja avalike poliitiliste arutelude toetamiseks, korrastades ja edastades teadmisi ühiskondlikele väljakutsetele reageerimise, sh uuenduslike lahenduste kohta.

SE3 Tugevamate võrgustike ja partnerluste loomine

Tugevdada meie võrgustikku riikide tasandil aktiivsema kaasamisega ja teha koostööd teiste juhtivate organisatsioonidega, et hõlbustada teadmiste ja oskusteabe jagamist.

SE4 Andmete, tehnoloogia ja digiteerimise potentsiaali täielik ära kasutamine

Võtta omaks digiteerimine, sh uued tehnoloogiad, suurandmed, tehisintellekt ja Maa seire, mis täiendavad väljakujunenud teabeallikaid ja võivad need asendada, et otsustusprotsessi paremini toetada.

SE5 Meie ühiste ambitsioonikate eesmärkide saavutamiseks vajalikud ressursid

Arendada kogu oma võrgustiku raames struktuure, oskusteavet ja suutlikkust, et rahuldada muutuvaid teadmismajadusi, kindlustades ja mitmekesistades ressursse, mis on vajalikud meie ühise visiooni saavutamiseks.

Mida me teha kavatseme: töövaldkonnad

Kavatseme pakkuda rakendatavaid teadmisi viies töövaldkonnas. Euroopa tootmissectoreid (sh põllumajandus-, metsamajandus-, kalandus- ja tööstussektor) ning samuti tootmissüsteeme ja tarbimist (energia, liikuvus, toit ja ehitiste energiatarbimine) käsitletakse kõnealuste, omavahel seotud töövaldkondade raames:

Elurikkus ja ökosüsteemid

Seistes silmitsi elurikkuse jätkuva kadumise ja ökosüsteemi seisundi halvenemisega, soovib Euroopa looduse meie ellu tagasi tuua. Kavatseme seda üleminekut jälgida ja selles valdkonnas võetavate meetmete (sh looduspõhiste lahenduste väljatöötamine) rakendamist ja hindamist toetada.

Ringmajandus ja ressursside kasutamine

Kavatseme jälgida Euroopa ringmajandusele ülemineku edusamme ning sellest tulenevaid keskkonna- ja kliimahüvesid. Kavatseme hinnata Euroopa jõupingutusi vähendada mõju, mis tekib sellest, et meie ühiskond tarbib ning toodab tooraineid, tooteid, teenuseid ja jäätmeid.

Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine

Kliimamuutused toimuvad praegu ja jätkuvad ka järgnevatel aastakümnetel. Euroopa eesmärk on saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus ning muutuda kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelisemaks ja vähem haavatavaks. Kavatseme seda üleminekut jälgida ning toetada selles valdkonnas poliitika ja meetmete väljatöötamist, rakendamist ja hindamist.

Kestlikkuse suundumused, väljavaated ja meetmed

Meil on võimalik saavutada oma ambitsioonikad eesmärgid, stimuleerides põhjalike muutuste tegemist eluviisides ning tarbimisharjumustes ja tootmismudelites, mis on mittekestlike suundumuste eestvedajaks. Kavatseme hinnata erinevate keskkonnaalaste prioriteetide, sektorite, süsteemide ja poliitikameetmete suundumusi ja väljavaateid ning kaasata sidusrühmi Euroopa roheline kokkulepe saavutamiseks vajalike uuenduste ja muude meetmete leidmiseks.

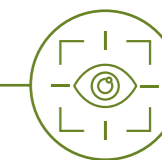

Inimeste tervis ja keskkond

Kavatseme hinnata saaste ja Euroopa muutuva kliima mõju inimeste tervisele ning parandada oma arusaama sotsiaalsetest ja demograafilistest teguritest, mis mõjutavad Euroopa kodanike kokkupuudet ja haavatavust. Kavatseme toetada Euroopa nullsaaste eesmärgi saavutamist ja sellega seotud Euroopa ja riiklike meetmete rakendamist.

VISION

EEA ja Eioneti visioon aastaks 2030

Kestliku Euroopa võimaldamine, tagades usaldusväärsed ja rakendatavad teadmised keskkonna- ja kliimateemaliste prioriteetide ja lahenduste osas teadlike otsuste langetamiseks

Ühine visioon kestlikust Euroopast

Meie visiooniks on kestliku Euroopa saavutamise võimaldamine, tagades usaldusväärsed ja rakendatavad teadmised keskkonna- ja kliimateemaliste prioriteetide ja lahenduste osas teadlike otsuste langetamiseks, mis on kooskõlas Euroopa ambitsioonikate poliitikaeesmärkidega.

EEA ja Eionet moodustavad üheskoos poliitika seisukohast oluliste keskkonna- ja kliimateemaliste teadmiste juhtiva võrgustiku Euroopa Liidu ja riikide tasandil.

Meie ülesanne

Meie ülesandeks on hinnata andmeid ja teavet, tagada asjakohane ja õigeaegne ülevaade keskkonna ja kliima kestlikkuse eesmärkide ning soovitud ühiskondlike üleminekute saavutamise edusammudest ning tagada asjakohase keskkonna- ja kliimapolitika täieliku rakendamise pidev seire.

Me tunnustame, et Euroopa ambitsioonikad keskkonna- ja kliimaeesmärgid saavutatakse rea otsuste ja omavahel seotud valikutega eri tasanditel – Euroopa, piirkondlikul, riiklikul ja kohalikul tasandil – ning selleks on vajalik meie koostöö peamiste partnerite ja muude organisatsioonidega. Tööprogrammide elluviimisel teeme tihedat koostööd teiste teadmiste pakkujatega.

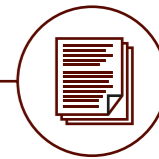
Suurema mõju saavutamiseks kavatseme keskenduda veelgi rohkem sihipärasele ja õigeaegsele teavitamisele, et tagada laialdane rakendamine poliitikakujundajate ja üldsuse poolt.

STRATEEGILINE EESMÄRK NR 1

Poliitika rakendamise ja kestlikkusele ülemineku toetamine

Tõenduspõhiste teadmiste tootmine selleks, et toetada poliitikameetmete rakendamist ja uute poliitikameetmete väljatöötamist, eesmärgiga kiirendada ja suurendada kestlikkusele üleminekut.

Meie teadmised, mis põhinevad uusimate teadusuuringute tulemustel ja tagatud kvaliteediga andmetel, aitavad Euroopal – Euroopa Liidul, selle liikmesriikidel ning teistel EEA liikmes- ja koostööriikidel – saavutada oma poliitikaeesmärgid, sh need, mis on määratletud Euroopa rohelises kokkuleppes, kaheksandas keskkonnaalases tegevusprogrammis ja üldistes kohustuses.

Euroopa Keskkonnaamet ja Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrk kavatsevad teha järgmist:

- toota teadmisi selleks, et hõlbustada poliitika rakendamist ja toetada uute algatuste väljatöötamist, mis võivad kiirendada ja suurendada kestlikkusele üleminekut;
- arendada edasi ja kasutada meie laiaulatuslikke, kvaliteetseid ja pika aegreaga andmestikke, mis toetavad paljusid keskkonna- ja kliimapolitiika meetmeid;
- tagada see, et me kasutame parimaid olemasolevaid teadusandmeid, kaasates Euroopa Keskkonnaameti teaduskomitee ja laiema teadlaskonna;
- arendada ja jagada teadmisi peamiste kestlikkusega seotud probleemide ja lahenduste kohta seoses eri süsteemidega, mis hõlmavad energiat, liikuvust, toitu ja tehiskeskonda;
- tegeleda kestlikkusele ülemineku üldiste probleemide ja võimalustega nii Euroopa kui ka riikide tasandil, sh muutuste võimaldajatega (nt finantssektor ja linnad);
- suurendada meie suutlikkust panustada poliitika ja meetmete hindamisse.

Käesoleva strateegia prioriteediks on keskkonna- ja kliimateemaliste teadmiste süvalaiendamise toetamine majandus-, ruumilise planeerimise ja sotsiaalse ühtekuuluvuse poliitikas – sh igakülgsem ülevaade Euroopa ja maailma dünaamikast ning nende mõjust poliitika rakendamisele kogu Euroopas.

Aastatel 2021–2030 kavatseme toetada ka asjakohaseid ELi poliitilisi protsesse (nt Euroopa poolaasta ja keskkonnapolitiika rakendamise läbivaatamine), pakkudes paremaid teadmisi nt peamiste suundumuste ja näitajate, kulutõhusate rakendustavade ning sotsiaalse innovatsiooni suurendamise potentsiaali kohta, et saavutada kestlikkuse eesmärgid.

STRATEEGILINE EESMARK NR 2

Kestlikkusega seotud probleemide lahendamiseks õigeaegse panuse andmine

Sihotstarbelise panuse andmine poliitika kujundamise ja avalike poliitiliste arutelude toetamiseks, korrastades ja edastades teadmisi ühiskondlikele väljakutsetele reageerimise, sh uuenduslike lahenduste kohta

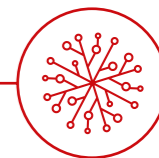
EEA ja Eioneti teadmiste mõju ja mõjuvõim sõltub meie võimest ja suutlikkusest tuua need õigel ajal ja õiges vormis asjakohastele avalikele ja poliitilistele mõttevahetustele. Selleks kavatsame teha järgmist:

- suurendada meie suutlikkust seirata ja tuvastada tekkivaid probleeme ning kasutada kiiresti asjakohaseid teadmisi, mis on olemas meie võrgustikus ja teistel partneritel;
- suurendada meie suutlikkust reageerida viivitamatult poliitikakujundajate teadmiste päringutele;
- jagada Euroopa riikide erinevatel valitsemistasanditel rakendatud uuenduslike lahendusi;
- arendada meie teadmisi ja edastada need poliitikakujundajatele ja üldsusele nende vajadustele kõige sobivamas vormis, et hõlbustada otsustusprotsessis laialdasemat rakendamist ja kasutamist;
- arendada pidevalt teabevahetusviise, -kanaleid ja -vahendeid selle tagamiseks, et meie teadmised oleksid kõigile arusaadavad, kättesaadavad ja juurdepääsetavad, suurendades samal ajal meie suutlikkust kodanikega aktiivselt suhelda.

Teadlased, praktikud, poliitikakujundajad, rahastamisasutused, linnad ja kodanikuühiskonna organisatsioonid kavatsavad teha koostööd üleminekuprotsessides aktiivselt osaledes.

STRATEEGILINE EESMÄRK NR 3

Tugevamate võrgustike ja partnerluste loomine

Tugevdada meie võrgustikku riikide tasandil aktiivsema kaasamisega ja teha koostööd teiste juhtivate organisatsioonidega, et hõlbustada teadmiste ja oskusteabe jagamist

EEA ja Eionet toovad kokku sadu organisatsioone – Euroopa institutsioone, avaliku sektori asutusi ja teadusasutusi kogu Euroopast. Meie võrgustik hõlmab kõiki ELi liikmesriike, ELiga liitumise protsessiga ühinenud riike ning samuti mitmeid ELi-väliseid liikmesriike.

Me moodustame ainulaadse teadmiste võrgustiku, mis ühendab usaldusväärsed andmed ning analüütilise ja teadusliku oskusteabe Euroopa ning mõnel juhul üleilmsete poliitiliste protsessidega. See võimaldab meil teha väga paljusid teemasid hõlmavaid integreeritud hindamisi, mis toetuvad usaldusväärsetele andmetele ja oskusteabele.

Selleks, et pakkuda teadmisi, mida Euroopa vajab kestlikkuse eesmärkide saavutamiseks, kavatsime teha järgmist:

- kujuneda paindlikumaks ja uuenduslikumaks teadmiste võrgustikuks, ühendades riikide tasandi põhjaliku oskusteabe paremini Euroopa tasandi oskusteabega;
- soodustada riikide tasandil aktiivsemat kaasamist tegevuste kaudu, mis hõlmavad erinevaid asutusi, organisatsioone ja üldsust;
- ühendada jõud teiste juhtivate võrgustikega, nagu nt Keskkonnakaitseametite võrgustiku, teavitus- ja teadusvõrgustike ning liitudega;
- teha kindlaks Euroopa tasandi teadmiskogukond ja teha sellega koostööd, et tagada Euroopas teadus- ja innovatsiooniinvesteeringute täielik kasutamine;
- teha kindlaks tekkivad teadmislüngad ja uurida koostöömeetmete võtmist asjakohaste partneritega, sh selliste ELi ametitega nagu Euroopa Kemikaaliamet, Euroopa Toiduohutusamet ning Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus, et aidata kõnealuseid lünki kõrvaldada;
- tugevdada veelgi koostööd rahvusvaheliste institutsioonidega peamistes piirkondlikes ja üleilmsetes protsessides – hõlmates ÜRO organeid ja konventsioone – seoses aruandekohustuste ja ühist huvi pakkuvate temadega.

STRATEEGILINE EESMÄRK NR 4

Andmete, tehnoloogia ja digiteerimise potentsiaali täielik ärakasutamine

Toetada Euroopa poliitilise kava rakendamist ja edasiarendamist, võttes omaks Euroopa andmestrategia ja digitaalarengu tegevuskava ning kasutades suurandmete, tehisintellekti ja Maa seire võimalusi teabe paremaks edastamiseks

Digitehnoloogiad, uutest allikatest ja Maa seirest saadud andmed ning infotöötlus on viimase aastakümne jooksul arenenud enneolematu tempos. Need edusammud tekitavad nii uusi võimalusi kui ka uusi väljakutseid. Mitmel ruumilisel tasandil eksisteerivaid uusi andmevooge integreeritakse üha enam olemasolevate andmeallikatega, mis on ühendatud sotsiaal-majanduslike muutujatega ja seotud satelliidipõhistest ja *in situ* vaatlustest saadud reaaliajalähedaste andmetega.

Eeldades, et see andmerevolutsioon ja digiteerimine jätkub ka järgmise aastakümne jooksul ning selleks, et parandada meie andmete ja teadmistega seotud tööd, kavatsame teha järgmist:

- tõhustada andmete jagamist, automatiseerimist ning kogu meie võrgustikus seire ja teavitamise ühtlustamist;
- muuta juhtiva Euroopa keskkonnaandmete keskusena kõik meie andmed leitavaks, koostalitlusvõimeliseks, juurdepääsetavaks ja korduvkasutatavaks;
- kasuta ära Copernicuse programmi andme- ja teabeteenuste, kodanike teadusalgatuste, suurandmete ja tehisintellekti täispotentsiaali;
- parandada andmete ajakohasust, võrreldavust, granulaarsust ja integreerimist, sh võrdlusuuringute potentsiaali;
- tagada pidev andmepõhine innovatsioon, milles keskendutakse andmekaevele, analüütikale, geoinfosüsteemidele, andmete visualiseerimisele ja näitajate korrapärase ajakohastamise modelleerimisele;
- hõlbustada kehtivate poliitikameetmete paremaks rakendamiseks vajaliku oskusteabe vahetamist, tehnilise toetuse andmist ja ühtlustamist;
- uurida ja (kui see on asjakohane) hinnata digiteerimise ning keskkonnavalase ja sotsiaalse kestlikkuse seoseid.

STRATEEGILINE EESMÄRK NR 5

Meie ühiste ambitsioonikate eesmärkide saavutamiseks vajalikud ressursid

Arendada kogu oma võrgustiku raames struktuure, oskusteavet ja suutlikkust, et rahuldada erinevaid ja muutuvaid teadmismajadusi, kindlustades ja mitmekesistades ressursse, mis on vajalikud meie ühise visiooni saavutamiseks.

Teadmiste, tehnoloogia, teavitamis- ja juhtimistavade pidev arendamine nõuab, et organisatsioonid ja võrgustikud kohandaksid ja uuendaksid olemasolevaid struktuure ja vahendeid ning investeeriksid uutesse valdkondadesse.

Selleks, et olla taoliste arengute puhul esirinnas ja saavutada meie ühised ambitsioonikad eesmärgid, kavatsime teha järgmist:

- meelitada ligi tipptalente ja investeerida oma töötajatesse, et arendada ja säilitada selle visiooni saavutamiseks vajalikud pädevused ja oskusteave;
- tagada EEA rahaliste vahendite baasi hallatud mitmekesistamine, kaitstes samal ajal ameti institutsioonilist rolli ja sõltumatust;
- taotleda vajalikku rahastust, et kasuta ära Copernicuse programmi andmete täispotentsiaali, luues tihedaid sidemeid teiste peamiste osalejatega, kes ühendavad suurenevad andmevood poliitikakujundajatega;
- laiendada EEA ja Eioneti osalemist asjakohastes ELi teadusprojektides, tugevdades seeläbi meie rolli teaduse ja poliitika kokkupuutepunktis;
- uurida rahastamisvõimalusi ELi finantsinstrumentidest, et võimaldada meie võrgustikul hõlbustada vajaduse korral poliitika rakendamist ning toetada praktikakogukondi;
- suurendada liikmes- ja koostööriikide suutlikkust eesmärgiga tagada, et meie võrgustik on võimeline reageerima muutuvatele vajadustele ja nõudmistele;
- toetada ekspertsuutlikkuse ja teadmiste uuenduslikkuse arendamist meie võrgustikus struktureeritud mehhanismide, nt EEAkadeemia (EEAcademy) kaudu;
- toetada teadmisi ja oskusteavet ning nõudeid, mis on seotud ELi keskkonna- ja kliimapoliitika ning Lääne-Balkani õigusaktide täieliku rakendamisega.

Kestlike üleminekute saavutamiseks on vaja, et kõik poliitikavaldkonnad ja valitsemistasandid teeksid koostööd, et olla kogu ühiskonda hõlmavate muutuste ja meetmete eestvedajaks. See tähendab erinevate poliitikavaldkondade ühtset panust, ulatudes teadusuuringutest ja innovatsioonist, majandusest, tööstusest, konkurentsist ja kaubandusest tööhõive, hariduse ja hoolekandeni.

Töövaldkonnad

Kõik viis strateegilist eesmärki saavutatakse kõigi meie töövaldkondade kaudu.

EEA-I ja Eionetil on oluline roll Euroopa poliitikameetmete raames keskkonna- ja kliimameetmete toetamisel, Euroopa roheline kokkuleppe toetamisel ning eelkõige kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi ja samuti Euroopa üldiste kohustuse rakendamisel.

Kavatseme seada esikohale seoste mõistmise neis töövaldkondades ja nende vahel. Käsitletakse tootmissectoreid (põllumajandus-, metsamajandus-, kalandus- ja tööstussektor) ning samuti tootmissüsteeme ja tarbimist (energia, liikuvus, toit ja ehitiste energiatarbimine), hõlmates kõnealuste eri sektorite ja süsteemide analüüse.

1 Elurikkus ja ökosüsteemid

Kavatseme teavitada ja hinnata meetmeid, mille eesmärk on elurikkuse kaitsmine ja ökosüsteemide taastamine nende kestlikuks kasutamiseks, et rahuldada inimeste vajadusi. Kavatseme toetada andmepõhist seiret, teavitamist ja hindamist vastavalt ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegiale aastani 2030, tehes eelkõige järgmist:

- panustamine seire- ja vaatlussüsteemidesse, mis parandavad andmevoogusid elurikkuse olukorra ja sellele avalduva surve ning mere-, vee ja maismaa ökosüsteemides toimuvate muutuste kohta;
- teadmiste süvendamine invasiivsete võõrliikide, saaste, kliimamuutuste ning loodusvarade intensiivse tarbimise ja liigkasutuse koondmõjust elurikkusele ja ökosüsteemidele;
- elurikkust ja ökosüsteeme mõjutavate peamiste süsteemsete tegurite hindamise tugevdamine;
- ökoloogilise ja majandusanalüütika ning modelleerimise kasutamise parandamine, mis võimaldab meie hindamistöoga ökosüsteemipõhiseid juhtimistavasid paremini toetada;
- looduspõhiste lahenduste lähenemisviiside toetamine, keskendudes elutähtsate ökosüsteemide kaitsele, taastamisele ja säästvale majandamisele, seda ka kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise ning biomajanduse meetmete kontekstis;
- meie toetuse suurendamine Euroopa roheline kokkuleppe raames seotud ELi strateegiatega (nt talustaldrikule ja nullsaaste) ning nendega seotud poliitikameetmete tõhusale ja ühtsele rakendamisele, jätkates samal ajal tööd elurikkuse süvalaiendamise nimel kõigis majandussektorites ja loodusest sõltuvas süsteemides (nt toit).

2 Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine

Kavatseme jälgida Euroopa kliimaneutraalsuse ja kliimamuutuste suhtes vastupanuvõime saavutamise edusamme ning toetada asjakohase poliitika ja seonduvate meetmete väljatöötamist, rakendamist ja hindamist Euroopa laiemate kestlikkuse eesmärkide kontekstis, tehes järgmist:

- kasvuhoonegaaside heitkoguseid ning samuti kliimamuutuste mõju, haavatavust ja Euroopas kohanemist käsitleva(te) asjakohas(t)e andmete ja teabe kogumine, kvaliteedi kontrollimine, koondamine ja neist/sellest teatamine;
- kõnealuste andmete analüüsimine ja hindamine Euroopa ja riiklike leevendamist ja kohanemist hõlmavate eesmärkide ja kohustuste põhjal;
- sellistele sektoritele nagu energeetika, transport, ehitised, põllumajandus, metsamajandus ja muu maakasutus suunatud riikliku kliimapolitika ja seonduvate meetmete rakendamise ja mõju jälgimine;
- kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise poliitikaga seotud sünergiate ja kompromisside tuvastamine muude keskkonnaprobleemidega (nt elurikkus, õhusaaste, magevee- ja merekeskkond);
- teadmiste arendamine seoses lahendustega, millega käsitleda energia- ja liikuvussüsteemide valdkonnas keskkonna- ja kestlikkusega seotud probleeme.

3 Inimeste tervis ja keskkond

Kavatseme hinnata õhusaaste, pinnasaaste, kemikaalide ja Euroopa muutuva kliima tervise mõju. Kavatseme toetada Euroopa nullsaaste eesmärgi saavutamist ja asjakohaste Euroopa ja riiklike meetmete väljatöötamist, rakendamist ja hindamist, tehes järgmist:

- saaste, kemikaalide ja Euroopa muutuva kliimaga kokkupuutuvate kodanike kokkupuute ja tervise mõju hindamine;
- selle hindamine, kui kasulik(ud) on puhtam keskkond ja terved ökosüsteemid tervisele ja heaolule, ning samas ökosüsteemi seisundi halvenemisega seoses tekkivate ohtude ja tervise mõjude tuvastamine;
- asjakohaste õigusaktide alusel esitatud temaatilis(t)est andmetest ja teabest õigeaegselt teatamise, nende/selle töötlemise ja levitamise ning Euroopa poliitiliste eesmärkide saavutamise jälgimise toetamine;
- selle tuvastamine, milline võib olla Euroopa sotsiaal-majanduslike sektorite ja süsteemide keskkonnasurve tervisele tekkiv mõju ning milline on leevendavate meetmete ja poliitika kasulikkus;
- selle veelgi rõhutamine, milline roll võib olla sotsiaalsel teguritel (sh sotsiaalsel ebavõrdsusel ja individuaalsel käitumisel) keskkonnastressoritega kokkupuute ja nende suhtes haavatavuse mõjutamisel, kooskõlas Euroopa roheline kokkuleppe õiglase ülemineku põhimõtetega.

4 Ringmajandus ja ressursside kasutamine

Kavatseme anda panuse kestlikkusega seotud probleemide ja üleminekuteemaliste arutelude toetamiseks, hinnates sünergiaid ja kompromisse, mis on iseloomulikud keskkonna, majanduslike ja sotsiaalse eesmärkide samaaegsel tasakaalustamisel, tehes järgmist:

- Euroopa lineaarmajanduselt ringmajandusele ülemineku hindamine, pöörates erilist tähelepanu põhitoodete väärtusahelatele ning uuenduslikele teenustele ja ärimudelitele;
- ringluse parandamise võimaluste rõhutamine (sh sekundaartoorme ringlussevõtt ja korduskasutamine, ohutu ja jätkusuutliku disaini põhimõtete, ökoinnovatsiooni ja heade tavade kasutuselevõtt) ning ringluspõhise majanduse saavutamise takistuste tuvastamine;
- jäätmetekke vältimist ja säästvat jäätmekäitlust käsitlevate Euroopa poliitiliste eesmärkide saavutamise jälgimine;
- selle hindamine, milline on Euroopa tarbimisharjumuste ja tootmissüsteemide mõju keskkonnale ja kliimale Euroopa ja maailma perspektiivist, keskendudes ressursimahukatele sektoritele ning samuti ringmajanduse, süsinikuheite vähendamise algatuste ja biomajanduse vahelistele seostele.

5 Kestlikkuse suundumused, väljavaated ja meetmed

Kavatseme anda panuse kestlikkusega seotud probleemide ja üleminekuteemaliste arutelude toetamiseks, hinnates sünergiaid ja kompromisse, mis on iseloomulikud keskkonna, majanduslike ja sotsiaalse eesmärkide samaaegsel tasakaalustamisel, tehes järgmist:

- selle hindamine, millised on kestlikkuse suundumused ja väljavaated Euroopas ja üleilmselt keskkonna- ja kliimaprioriteetide, sektorite, süsteemide ja poliitikameetmete raames, toetades 2025. ja 2030. aasta aruandeid „Euroopa keskkond: seisund ja väljavaated“;
- näitajapõhiste seireraamistike toetamine, mis annavad teavet ELi poliitiliste prioriteetidega – eelkõige kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi, keskkonna- poliitika rakendamise läbivaatamise ja Euroopa roheline kokkuleppega – seoses tehtud edusammude kohta;
- ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja kestliku arengu eesmärkide saavutamisel keskkonna- ja kliimaprioriteetidega seoses tehtud edusammude, koos riikidega jälgimise ja hindamise panustamine;
- kestlikkuse sotsiaal-majandusliku, keskkonnaalase ja valitsemistava mõõtmete omavahelise seotuse hindamine, hõlmates muutuste, positiivsete sünergiate ja negatiivsete välismõjude soodustajaid;
- peamiste partneritega koostöö tegemine ELi asjakohastes strateegilistes prognoosimis- ja sidusrühmi kaasavates protsessides, et saada ülevaade ja rakendatavaid teadmisi kestlikkusele ülemineku võimaluste kohta;
- süsteemide üleminekute kohaste teadmiste arendamise toetamine (nt sünergia, ohud, uuendused, poliitika integreerimine ja poliitika sidusus), kus rõhuasetus on linnadel ja finantssektoril;
- selle hindamine, kuidas kestlik rahandus võib stimuleerida kestlikkuse saavutamise jõupingutusi pandeemiajärgsete taastekavade ja muutuvast makromajanduslikus kontekstis.

Töövaldkonnad

